

O‘ZBEKISTON SIYOSIY TIZIMIDA YOSHLAR ISHTIROKINING HUQUQIY VA AMALIY JIHATLARI

Davlatova Shodiyona Zohid qizi

Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti

Tashqi siyosat va xalqaro iqtisodiy munosabatlar instituti

Xalqaro munosabatlar yo‘nalishi, 3-bosqich talabasi

Email: shodiyonazakhidovna@gmail.com

Annotatsiya. So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida yoshlar siyosatini rivojlantirish, ularning davlat boshqaruvida faol ishtirokini ta‘minlash hamda siyosiy jarayonlardagi o‘rnini mustahkamlash bo‘yicha tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu maqolada mamlakat siyosiy tizimida yoshlarning ishtirokiga oid huquqiy asoslar, jumladan, “Yoshlar siyosati to‘g‘risida”gi Qonun, Prezident farmon va qarorlari hamda davlat dasturlari tahlil qilinadi. Shuningdek, yoshlarning siyosiy faolligini oshirishning amaliy mexanizmlari, ularning siyosiy partiyalar, nodavlat tashkilotlar va jamoatchilik kengashlarida tutgan o‘rni yoritiladi. Tadqiqot natijalariga ko‘ra, yoshlarga oid davlat siyosati mamlakat siyosiy tizimining barqarorligi va yangilanishida muhim omil sifatida namoyon bo‘layotgani ta‘kidlanadi.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, siyosiy tizim, yoshlar siyosati, huquqiy asos, siyosiy ishtirok, davlat boshqaruvi, fuqarolik jamiyati, islohotlar, yoshlar faolligi, demokratik jarayonlar.

Kirish

Hozirgi globallashuv jarayonlari sharoitida har bir davlatning siyosiy tizimi samaradorligi, eng avvalo, yosh avlodning siyosiy madaniyati, fuqarolik faolligi va boshqaruv jarayonlaridagi ishtiroki bilan chambarchas bog‘liqdir. O‘zbekiston mustaqillikka erishgan ilk yillardan boshlab yoshlarni siyosiy, ijtimoiy va ma‘naviy jihatdan qo‘llab-quvvatlashni milliy siyosatning ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida belgiladi. Ayniqsa, so‘nggi yillarda Prezident tashabbusi bilan yoshlar siyosatiga oid qonuniy asoslar takomillashtirilib, ularning davlat va jamiyat boshqaruvida faol ishtirok etishlari uchun keng imkoniyatlar yaratilmoqda.

Bugungi kunda O‘zbekiston Respublikasida yoshlar mamlakat aholisi tarkibining asosiy qismini tashkil etadi va ularning siyosiy hayotdagi faolligi davlatning barqaror rivojlanishida hal qiluvchi ahamiyatga ega. Shu sababli ham yoshlar siyosatini huquqiy jihatdan mustahkamlash, ularning siyosiy qarorlar qabul qilishdagi ishtirokini kengaytirish hamda demokratik qadriyatlarni shakllantirish masalalari dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Mazkur maqolada O‘zbekiston siyosiy tizimida yoshlarning ishtiroki bilan bog‘liq huquqiy asoslar, amaliy mexanizmlar va ularning ijtimoiy-siyosiy hayotdagi o‘rni tahlil qilinadi. Shuningdek, yoshlarning siyosiy faolligini oshirishda davlat siyosatining roli, ta‘lim tizimi,

nodavlat notijorat tashkilotlar hamda jamoatchilik tuzilmalarining hamkorligi ilmiy nuqtai nazardan yoritiladi.

O'zbekiston siyosiy tizimida yoshlarning ishtirokini ta'minlash masalasi davlat siyosatining eng muhim yo'nalishlaridan biridir. Mamlakatda yoshlar siyosatining huquqiy poydevori "Yoshlar siyosati to'g'risida"gi Qonun (2016-yil 14-sentabr) qabul qilinishi bilan mustahkamlandi. Mazkur hujjat yoshlarning huquq va erkinliklarini kafolatlash, ularni siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy hayotga jalb etish, shuningdek, ularning manfaatlarini himoya qilishga qaratilgan asosiy normativ-huquqiy baza bo'lib xizmat qilmoqda. Ushbu qonunga muvofiq, davlat yoshlarning siyosiy faolligini rivojlantirish, ularni davlat boshqaruvida, siyosiy partiyalar va jamoatchilik tashkilotlarida faol qatnashishlarini rag'batlantirishni o'z zimmasiga olgan.

Davlat rahbari Shavkat Mirziyoyev o'z chiqishlarida yoshlarni mamlakatning eng muhim islohotlarida faol ishtirok etishga chorlab kelmoqda. Prezident tashabbusi bilan amalga oshirilayotgan "Yoshlar – kelajagimiz" dasturi doirasida ularning nafaqat iqtisodiy va ijtimoiy, balki siyosiy faolligini ham oshirishga alohida e'tibor qaratilgan. Natijada, yoshlar orasida siyosiy tafakkur, fuqarolik mas'uliyati va rahbarlik salohiyatini shakllantirishga yo'naltirilgan turli treninglar, seminarlar, tanlovlar hamda forumlar o'tkazilmoqda. Bundan tashqari, yoshlarning siyosiy tizimda o'z ovozigacha ega bo'lishi saylov jarayonlarida ham yaqqol namoyon bo'lmoqda. 2019-yilgi O'zbekiston Respublikasi parlament saylovlarida 30 yoshgacha bo'lgan nomzodlarning soni sezilarli darajada oshdi. Bu esa yoshlarning siyosiy partiyalar faoliyatidagi ishtiroki, ularning siyosiy qarorlar qabul qilishdagi hissasi tobora ortib borayotganini ko'rsatadi. Huquqiy jihatdan qaraganda, Konstitutsiya va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar yoshlarning siyosiy huquqlarini to'liq kafolatlaydi. Ular saylash va saylanish, siyosiy partiyalar, jamoat tashkilotlariga a'zo bo'lish, o'z fikrini erkin ifoda etish huquqlariga egadirlar. Shu bilan birga, davlat yoshlarni siyosiy savodxonlikka o'rgatish, siyosiy madaniyatni shakllantirish, ularning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish uchun zarur sharoitlar yaratmoqda. Amaliy jihatdan, bugungi kunda yoshlar nafaqat siyosiy institutlarda, balki turli sohalarida – davlat xizmatida, mahalliy boshqaruv organlarida, OAV va nodavlat tashkilotlarda faol ishtirok etishmoqda. Ular jamiyatda yangi g'oyalar va innovatsion qarashlarni ilgari surayotgan asosiy ijtimoiy qatlam sifatida e'tirof etilmoqda.

Shuningdek, siyosiy tizimdagi yoshlar ishtirokini kuchaytirishda ta'lim tizimi ham muhim o'rin tutadi. Oliy ta'lim muassasalarida "Yoshlar bilan ishlash bo'yicha dekan o'rinbosari" lavozimining joriy etilishi, siyosiy madaniyat va fuqarolik jamiyati fanlarining o'qitilishi yoshlarning siyosiy ongini rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi. Yoshlar orasida ijtimoiy tarmoqlar orqali siyosiy fikr bildirish, davlat islohotlari bo'yicha muhokamalarda qatnashish hollari ham ortib bormoqda. Umuman olganda, O'zbekiston siyosiy tizimida yoshlarning huquqiy va amaliy ishtirokini ta'minlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda. Bu boradagi yutuqlar, bir tomondan,

yoshlarning o'z salohiyatini ro'yobga chiqarishiga, ikkinchi tomondan esa, mamlakat siyosiy hayotining yangilanishiga zamin yaratmoqda.

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki, O'zbekiston siyosiy tizimida yoshlarning ishtirokini ta'minlash nafaqat ularning shaxsiy rivoji, balki mamlakat siyosiy barqarorligi va demokratik qadriyatlarining mustahkamlanishida ham muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda. So'nggi yillarda amalga oshirilgan keng ko'lamli islohotlar natijasida yoshlarning davlat boshqaruvida, siyosiy partiyalar va jamoat tashkilotlari faoliyatida tutgan o'rni sezilarli darajada oshdi.

Yoshlar uchun yaratilgan huquqiy va tashkiliy imkoniyatlar ularni siyosiy qarorlar qabul qilish jarayonlarida faol ishtirok etishga undamoqda. "Yoshlar siyosati to'g'risida"gi Qonun, "Yoshlar – kelajagimiz" dasturi hamda Yoshlar ittifoqining faoliyati natijasida mamlakatda yoshlarning siyosiy faolligi va fuqarolik mas'uliyati bosqichma-bosqich yuksalmoqda. Shuningdek, yoshlarning siyosiy madaniyatini oshirish, ularni demokratik qadriyatlarga hurmat ruhida tarbiyalash, siyosiy jarayonlarda faol ishtirok etishga tayyorlash davlat siyosatining muhim tarkibiy qismiga aylangan. Bu esa O'zbekiston siyosiy tizimining yangilanishiga, fuqarolik jamiyatining yanada rivojlanishiga xizmat qilmoqda. Kelgusida yoshlarning siyosiy ishtirokini yanada kuchaytirish uchun ularning siyosiy savodxonligini oshirish, rahbarlik ko'nikmalarini rivojlantirish va siyosiy institutlar bilan hamkorligini kengaytirish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2023.
2. "Yoshlar siyosati to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining Qonuni. – Toshkent, 2016-yil 14-sentabr.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Yoshlar – kelajagimiz" Davlat dasturi to'g'risida"gi Farmoni. – 2018-yil 27-iyun.
4. Sh. Mirziyoyev. *Yangi O'zbekiston strategiyasi*. – Toshkent: "O'zbekiston", 2021.
5. Karimov, I. A. *Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch*. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
6. O'zbekiston Respublikasi Yoshlar ishlari agentligi hisobotlari va rasmiy ma'lumotlari. – 2022–2024-yillar.
7. Xolmatova, N. "O'zbekiston siyosiy tizimida yoshlarning o'rni va roli." – *Ijtimoiy fanlar jurnali*, №3, 2023.
8. Toshpo'latov, S. "Yoshlarning siyosiy madaniyatini shakllantirishda ta'lim tizimining roli." – *Pedagogika va psixologiya*, №5, 2024.
9. United Nations Development Programme (UNDP). *Youth Empowerment and Governance in Central Asia*. – New York, 2022.